

Invloed van de mondiale anti-rechtenbeweging op seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)

Het SRGR-platform is bezorgd over de gevolgen van de groeiende invloed van anti-rechtenbewegingen, met name op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). Deze ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar maken deel uit van een bredere, gecoördineerde agenda die gericht is op het ondermijnen van democratische waarden, het verzwakken van mensenrechten en het aanwakkeren van wantrouwen in instituties en wetenschappelijke kennis. Waar deze actoren eerder vooral aan de randen van het publieke debat opereerden, zijn zij inmiddels goed gefinancierd, sterk georganiseerd en in toenemende mate verweven met politieke partijen, staatsinstellingen en overheidsstructuren. Deze verwevenheid biedt hen directe toegang tot politieke besluitvorming, publieke middelen en beleidsprocessen, waardoor hun ideeën steeds meer invloed krijgen, zowel nationaal als internationaal. Dit heeft een onmiskenbare impact op internationale normen, nationaal beleid en de dagelijkse levens van meiden, vrouwen, mensen met een beperking en lhbtqi+ personen, onder andere in de inperking van hun toegang tot zorg en informatie.

Hoe gaat de anti-rechtenbeweging te werk?

- **Politieke druk en invloed:** Een van de meest urgente voorbeelden van de groeiende invloed van anti-rechtenbewegingen zien we in de Verenigde Staten, waarvan de impact ver over de landsgrenzen heen reikt. De Amerikaanse regering breidt haar invloed op buitenlandse gezondheids- en ontwikkelingsprogramma's namelijk uit door steeds vaker ideologische voorwaarden te stellen aan financiering, ten koste van de levens van vrouwen en meiden. Met de recente uitbreiding van de Global Gag Rule – een direct voorstel uit 'Project 2025', de blauwdruk voor de regering Trump ontwikkeld door anti-rechtenorganisaties - wordt ontvangers van Amerikaanse middelen verboden om veilige abortuszorg te bieden of te werken aan gendergelijkheid, inclusie en lhbtqi+ rechten, ongeacht de financieringsbron. Dit beleid wordt nu toegepast op alle Amerikaanse buitenlandse hulp, van ontwikkelingssamenwerking tot VN-financiering en maatschappelijke organisaties, wat leidt tot meer onveilige abortussen, een toename van hiv-infecties en hogere moedersterftecijfers.¹
- **Financiële steun:** Anti-rechtenbewegingen opereren al decennia over landsgrenzen heen, maar hun schaal en invloed zijn de afgelopen jaren significant toegenomen. Tussen 2019 en 2023 werd naar schatting 1,18 miljard dollar aan anti-rechtenfinanciering naar Europa geleid. Deze middelen ondersteunen een breed systeem van politieke beïnvloeding, publiekscampagnes en media, politieke partijen, denktanks en strategische rechtszaken. De financiële steun komt voornamelijk van Russische oligarchen, conservatieve Amerikaanse miljardairs, orthodox-katholieke kerken en autocratische leiders die er baat bij hebben om verworven SRGR en vrouwenrechten terug te draaien en ultraconservatieve rolpatronen op te leggen ²;
- **Verspreiding van desinformatie:** Anti-rechtenbewegingen zijn online erg actief. Via gerichte advertenties, influencers en versterkt door de werking van algoritmes op sociale mediaplatforms worden boodschappen op massaschaal verspreid en bereiken zij

¹ [Rutgers. 2026. A draconian expansion of the Global Gag Rule: a defining test of collective commitment to justice](#)

² [European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights. 2025. The Next Wave.](#)

miljoenen gebruikers, met name jongeren. Deze strategieën zijn erop gericht om denkbeelden geleidelijk te normaliseren en te sturen, vaak door middel van mis- en desinformatie. Grote sociale mediaplatforms missen daarbij een structurele financiële prikkel om desinformatie effectief tegen te gaan. Het gevolg is haatzaaij en de verspreiding van angst, onder meer op het gebied van anticonceptie, relationele en seksuele voorlichting en gender.

Wat kan de Tweede Kamer doen?

Nederland heeft sinds jaar en dag een leidende rol op het wereldtoneel als voorvechter van mensenrechten, juist ook seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Het is tijd om die voortrekkersrol te herpakken en een baken te zijn voor meiden, vrouwen, mensen met een beperking en lhbtqi+ personen wereldwijd die hun rechten steeds verder ingeperkt zien worden en toegang tot levensreddende gezondheidszorg verliezen. Daarvoor is van groot belang:

- **Ondersteun SRGR-organisaties wereldwijd.** Zorg voor substantiële, betrouwbare en duurzame financiële steun aan organisaties die aan de frontlinie staan in het verdedigen van SRGR. Financiering voor SRGR-organisaties wereldwijd krimpt, terwijl hun werk belangrijker is dan ooit. Door hen te ondersteunen, kunnen zij hun levensreddende werk voortzetten;
- **Bewaak de impact van Nederlandse investeringen.** De uitbreiding van de Global Gag Rule kan ook de effectiviteit van Nederlandse investeringen ondermijnen, wanneer partners van Nederland die Amerikaanse financiering ontvangen delen van essentieel werk stop moeten zetten. Breng in kaart wat de gevolgen zijn van Amerikaans beleid voor Nederlandse investeringen, spreek duidelijke mitigatiestrategieën af en investeer in organisaties die zich in blijven zetten voor abortuszorg, lhbtqi+ personen en vrouwenrechten;
- **Toon politiek leiderschap.** Kom op voor alle mensenrechten en spreek actief steun uit voor personen en organisaties die het doelwit worden van anti-rechtenbewegingen, in nauwe samenwerking met andere gelijkgestemde landen. Maak een vuist tegen autoritaire leiders en ondersteun initiatieven die SRGR bevorderen;
- **Pak desinformatie aan.** Spreek desinformatie in de Tweede Kamer tegen en zet, zowel op Europees als op nationaal niveau, in op strengere regulering van sociale mediaplatforms middels de Digital Services Act. Door desinformatie actief tegen te gaan, kunnen schadelijke content en massa-verspreiding van haat en onwaarheden gestopt worden.

De impact op de levens van vrouwen, meiden, lhbtqi+ personen en gemarginaliseerde groepen is nu voelbaar – overal ter wereld. Daar blijft het niet bij. De inperking van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten is de kanarie in de kolenmijn. Daarmee wordt de eerste stap gezet in het creëren van wantrouwen over en de ondermijning van mensenrechten, democratieën en de internationale rechtsorde. Nederland kan en moet een leidende rol spelen in de strijd tegen de groeiende invloed van anti-rechtenbewegingen.

